

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلاشهر تبریز

بررسی لایحه برنامه و بودجه سال ۱۴۰۱

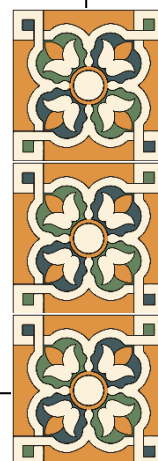
شهرداری تبریز

گزارش کارشناسی شماره (۶)

جایگاه آموزش، پژوهش و مطالعات

در لایحه سال ۱۴۰۱

بهمن و اسفند ۱۴۰۰

۱- مقدمه

پرواضح است که آموزش و پژوهش چون موجب افزایش بهره‌وری در بخش‌های گوناگون از جمله بخش اقتصادی آن کشور خواهد شد؛ یکی از نشانه‌ها یا حتی مهم‌ترین عامل توسعه جوامع است. لذا اگر پژوهش کم‌اهمیت فرض شود و برای آن هزینه نشود، چه‌بسا سازمان در آینده باید هزینه‌ی گزاف‌تری را متحمل شود. لازم به ذکر است به اینکه استاندارد پژوهشی در تولید ناخالص ملی در کشور ایران پنجم درصد است که در مقایسه با کشورهای پیشرو در جهان سهم ناچیزی است - برای نمونه این رقم در کشور چین ۹ درصد است - لیکن در شرایط کنونی می‌طلبید مدیران و مسئولین حداقل به این رقم پایبند بوده و به حقیقت این امر توجه کنند که هرگونه فعالیتی برخلاف این رویه اعم از توقف، بازنگری و اصلاح فرایندهای پژوهشی و یا کاهش بودجه‌های پژوهشی منجر به بروز صدمات بنیادین و جبران‌ناپذیر در درازمدت برای سازمان خواهد شد.

۲- تعریف مفاهیم

آموزش کارکنان: آموزش کارکنان عبارت از بهبود نظام‌مند و پی‌درپی کارکنان یک مجموعه از نظر تخصص‌ها، قابلیت‌ها توانایی‌ها و رفتارها است که به رفاه آن‌ها کمک می‌کند و شرایط بهتری را برای احراز مقام بالاتر و ارائه خدمات صحیح و مفید فراهم می‌آورد؛ و بزرگ‌ترین سرمایه‌گذاری در سیستم برای منابع انسانی است.

آموزش شهروندی: به شهروندان می‌آموزد که چگونه یک شهروند فعال، آگاه و مسئولیت‌پذیر باشند. درواقع مبنای این آموزش‌ها، پرورش یک شهروند نمونه یا شهروند خوب یا ارائه یک الگوی شهروندی نیست، بلکه به آنان می‌آموزد که چگونه تصمیمات خود را با توجه به مسئولیت‌هایشان در قبال اجتماع و زندگی فردی خود اتخاذ کنند.

اهداف آموزش‌های شهروندی توسط مدیریت شهری: بسط و گسترش توانایی‌های شهروندان، تقویت حس تعلق اجتماعی، تقویت حس اعتماد به نظام مدیریت شهری، ایجاد عدالت در برخورداری از فرصت‌ها و امکانات، ساماندهی و یکپارچه‌سازی امور شهروندان، شناسایی و سنجش شاخص‌های مرتبط با شهروندی، بهبود و ارتقای شاخص‌های مثبت شهروندی، توسعه و تعمیق دانش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌های مثبت و سازنده شهروندان، تقویت ساختار شهروندی از

طریق استقرار نظام حقوق، تکالیف بین شهروندان و مدیران شهری، مشارکت‌جویی و افزایش میزان اثرگذاری شهروندان در بهبود امور شهر، تقویت بینش زندگی جمعی و احترام به نیازهای جمعی در مقابل فردگرایی و بسترسازی تعاملات هدفمند اجتماعی به‌منظور تثبیت حاکمیت.

✓ این گزارش با لحاظ شاخص‌های ذیل و به دنبال بررسی میزان توجه بودجه پیشنهادی به حوزه آموزش و پژوهش است.

۱. سهم کل آموزش از بودجه پیشنهادی
۲. سهم آموزش شهروندی از بودجه پیشنهادی
۳. سهم آموزش کارکنان از بودجه پیشنهادی
۴. سهم آموزش کارکنان از کل بودجه جاری
۵. سهم مطالعاتی و تحقیقاتی (پژوهشی) از بودجه جاری
۶. سهم مطالعاتی و تحقیقاتی (پژوهشی) از بودجه جاری

۳- استنادات قانونی

با استناد به بند ۶ فصل دوم (تکالیف بودجه‌ای) بخشنامه بودجه ۱۴۰۱ ابلاغی وزارت کشور به شماره ۳۴۶۵۰ مورخه ۱۴۰۰/۸/۱۹ و بندهای ۲ و ۴ سیاست‌های خدمات مدیریتی مصوب شورای اسلامی شهر تبریز، اعتبار برای پروژه‌های مطالعاتی، پژوهشی و اجرای برنامه‌های آموزشی مدیران و کارکنان حداقل ۱٪ حداکثر ۳٪ از اعتبارات هزینه‌ای (جاری) در نظر گرفته شده است.

❖ کلیه ارقام جداول به هزار ریال است.

۴- اطلاعات کلی

جدول بودجه کل و هزینه‌ای مرکز، مناطق و سازمان‌ها (جاری)

بودجه کل سال	بودجه هزینه‌ای	بودجه کل سال	بودجه هزینه‌ای	بودجه کل سال	بودجه هزینه‌ای
۱۳۹۹	(جاری) ۱۳۹۹	۱۴۰۰	(جاری) ۱۴۰۰	۱۴۰۱	(جاری) ۱۴۰۱
۳۶,۰۹۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۷,۴۲۸,۳۹۹,۶۸۷	۶۰,۰۸۹,۱۹۰,۰۰۰	۲۲,۰۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۸۰,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۴۹۰,۰۰۰,۰۰۰

آمار آموزشی شهرداری تبریز (ستاد، مناطق و سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه)

کد طبقه‌بندی	شرح	قطعی ۱۳۹۹	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
۱۲۱۲۰۶	هزینه آموزشی شهروندان	۲۶۰,۷۷۸,۵۹۹	۹,۴۵۰,۰۰۰	۱۲۳,۳۸۰,۰۰۰
۱۲۱۲۰۷	هزینه آموزشی کارکنان	۱,۲۸۸,۲۷۵	۱۵,۴۳۰,۰۰۰	۱۷,۷۹۰,۰۰۰
۱۲۰۲۰۴	حق التدریس و حق پژوهش	۹,۳۱۰,۲۴۹	۱۶,۱۵۰,۰۰۰	۲۱,۱۰۰,۰۰۰
۱۲۱۲۰۹	هزینه برگزاری سمینارها و جلسات سخنرانی و کارگاه‌های آموزشی	.	۴۰,۷۰۰,۰۰۰	۵,۵۵۰,۰۰۰
	جمع هر ستون	۲۷۱۳۷۷۱۲۳	۸۱۷۳۰۰۰۰	۱۶۷۸۲۰۰۰۰

ردیف بودجه هزینه‌ای	اعتبار هزینه‌ای آموزشی مرکز و مناطق و سازمان‌ها ۱۳۹۹	اعتبار هزینه‌ای آموزشی مرکز و مناطق و سازمان‌ها ۱۴۰۰	اعتبار هزینه‌ای آموزشی مرکز و مناطق و سازمان‌ها ۱۴۰۱
۱۲۱۲۰۰	۷۲,۴۷۱,۰۱۳	۱۵۰,۵۸۰,۰۰۰	۱۴۶,۷۲۰,۰۰۰

بودجه هزینه‌ای (جاری) ۱۳۹۹	بودجه هزینه‌ای (جاری) ۱۴۰۰	بودجه هزینه‌ای (جاری) ۱۴۰۱
۱۷,۴۲۸,۳۹۹,۶۸۷	۲۲,۰۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۴۹۰,۰۰۰,۰۰۰

بودجه عمرانی ۱۴۰۰	بودجه عمرانی ۱۴۰۱
۴۴,۱۸۷,۴۹۰,۰۰۰	۶۴,۰۲۰,۰۰۰,۰۰۰

شرح	جمع کل مطالعات، پژوهش و آموزش سازمان شهرداری سال (عمرانی و جاری) ۱۴۰۱	جمع کل مطالعات عمرانی سازمان شهرداری سال ۱۴۰۱
	۲,۱۹۶,۷۱۰,۰۰۰	۲,۰۲۱,۰۰۰,۰۰۰

۵- سهم کل آموزش از بودجه پیشنهادی

ردیف	شرح	قطعی ۱۳۹۹	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
۱	نسبت کل آموزش به کل بودجه	۱ درصد	۱ درصد	۰,۲۱ درصد

طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق (۱) سهم آموزش شهرداری از کل بودجه پیشنهادی ۱۴۰۱، ۰/۲۱ درصد و یا به عبارتی مبلغ ۱۶۷,۸۲۰,۰۰۰ هزار ریال است. این نسبت از استاندارد در نظر گرفته شده برای آموزش (یک الی ۳ درصد کل بودجه) فاصله زیادی داشته و نیازمند توجه جدی و بازنگری است.

۶- سهم آموزش شهروندی از بودجه پیشنهادی

عنوان	نسبت آموزش شهروندی
نسبت به بودجه کل ۱۴۰۱	۰,۱۶ درصد

۷- سهم آموزش کارکنان از بودجه پیشنهادی

عنوان	نسبت آموزش کارکنان
نسبت به بودجه کل ۱۴۰۱	۰,۰۵ درصد

در جداول فوق (۲ و ۳) سهم آموزش برای ۱۲۰۰۰ نفر کارکنان (استعلام از معاونت برنامه‌ریزی) و آموزش شهروندی بر اساس جمعیت ۱,۶۰۰,۰۰۰ نفر تبریز محاسبه شده است. طبق این تعداد جمعیت هدف در بودجه ۱۴۰۱ سهم هر نفر نیروی انسانی از در سازمان شهرداری مبلغ ۳۲۰ هزار تومان و هر شهروند در کلان‌شهر تبریز مبلغی حدود ۸۱۰۰ تومان

است و نسبت آموزش کارکنان ۰,۰۵ درصد و آموزش شهروندی ۰,۱۶ درصد بوده و از مبنای استاندارد انحراف داشته که باز نیاز به بررسی اساسی با توجه به اهمیت مقوله آموزش است.

۸- سهم آموزش کارکنان از کل بودجه جاری

ردیف	شرح	قطعی ۱۳۹۹	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
۱	نسبت کل آموزش از کل بودجه هزینه‌ای (جاری)	۱,۶ درصد	۰,۴ درصد	۰,۶ درصد

با توجه به اطلاعات جدول فوق نسبت بودجه آموزشی به کل بودجه جاری پیشنهادی ۱۴۰۱، ۰,۶ درصد و مصوب ۱۴۰۰، ۰,۴ درصد و قطعی ۱۳۹۹، ۱,۶ درصد بوده و از معیار استاندارد ۱ الی ۳ درصد فاصله قابل توجهی دارد و واقعاً نیاز به توجه ویژه دارد. توجه اینکه بخشی از این اعتبار هم صرف پرداخت حقوق مربی‌ها می‌شود.

ردیف بودجه	اعتبار جاری مطالعاتی و تحقیقاتی مرکز و مناطق و سازمان‌ها ۱۴۰۰	اعتبار جاری مطالعاتی و تحقیقاتی مرکز و مناطق و سازمان‌ها ۱۴۰۱
۱۲۱۲۰۰	۱۸۰,۲۴۰,۰۰۰	۱۷۵,۷۱۰,۰۰۰

۹- سهم مطالعاتی و تحقیقاتی (پژوهشی) از بودجه جاری

شرح	قطعی ۱۳۹۹	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
سهم مطالعاتی و تحقیقاتی مرکز و مناطق و سازمان‌ها به بودجه هزینه‌ای شهرداری	۰,۴ درصد	۰,۸ درصد	۰,۷ درصد

استناد به بند ۶ فصل دوم (تکالیف بودجه‌ای) بخشنامه بودجه ۱۴۰۱ ابلاغی وزارت کشور به شماره ۳۴۶۵۰ مورخه ۱۴۰۰/۸/۱۹ و بندهای ۲ و ۴ سیاست‌های خدمات مدیریتی مصوب شورای اسلامی شهر تبریز، اعتبار برای پروژه‌های مطالعاتی، پژوهشی و اجرای برنامه‌های آموزشی مدیران و کارکنان حداقل ۱٪ حداکثر ۳٪ از اعتبارات هزینه‌ای (جاری) در نظر گرفته شده است. بدون محاسبه مطالعات پروژه‌های عمرانی اعتبار اختصاص داده شده به این ردیف بسیار ناچیز بوده و حتی به پیک درصد هم نمی‌رسد؛ و دلیل موازی کاری‌ها و هزینه‌های تحمیلی به سازمان بدون در نظر گرفتن به این مهم مطالعه و پژوهش غیرقابل اجتناب است. همچنین اعتبار ردیف مطالعاتی و تحقیقاتی سال ۱۴۰۱ نه تنها زیر معیار استاندارد است بلکه نسبت به سال ۱۴۰۰ نیز کاهش یافته است.

۱۰- مطالعاتی و تحقیقاتی (پژوهشی) از کل بودجه پیشنهادی

با توجه به به رقم قابل توجه در نظر گرفته شده برای مطالعات خط دو و سه مترو، نسبت کل بودجه مطالعاتی، پژوهشی، آموزشی عمرانی، هزینه‌ای از کل بودجه سازمان شهرداری به رقم ۲,۷ رسیده است که به نسبت معیارهای کشوری رقم قبل قبولی است. البته باید توجه داشت از این رقم ۰,۲ درصد فقط به مطالعات مترو اختصاص دارد. همچنین اندک بودجه در بحث آموزش نیز گروه‌های شغلی در ارائه خدمات خاص هر ردیف مأموریتی شهرداری با مشکل مواجه می‌نماید. قابل ذکر است بحث آموزش، پژوهش و مطالعات شهرداری تهران، ذیل مجموعه‌ای مستقل بنام مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی بوده و هزینه‌های این بخش به عنوان سرمایه‌گذاری در بخش منابع انسانی و همچنین عمران محسوب می‌شود.

شرح	درصد مطالعات، پژوهش و آموزش سازمان شهرداری	درصد مطالعات پروژه‌های عمرانی سازمان
	(عمرانی و جاری) به کل بودجه پیشنهادی ۱۴۰۱	شهرداری به کل بودجه سال ۱۴۰۱
	۲,۷	۲,۵